

تاریخ تصویب: ۱۳۹۲/۰۱/۱۸ شماره ابلاغیه: ۱۹۰۶۲/ت/۴۷۴۹۱ هـ تاریخ ابلاغیه: ۱۳۹۲/۰۲/۰۳

آیین نامه احداث، توسعه، بهره برداری و مدیریت فرودگاه های غیر نظامی

شماره ۱۹۰۶۲/ت/۴۷۴۹۱ هـ ۳/۲/۱۳۹۲

آیین نامه احداث، توسعه، بهره برداری و مدیریت فرودگاه های غیر نظامی

وزارت راه و شهرسازی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۸/۱/۱۳۹۲ بنا به پیشنهاد شماره ۰۲/۱۰۰/۷۶۵۲۲ مورخ ۷/۸/۱۳۹۰ وزارت راه و شهرسازی و به استناد ماده (۲۲) قانون هواپیمایی کشوری - مصوب ۱۳۲۸ - و تبصره (۲) ماده (۵) اصلاحی قانون هواپیمایی کشوری - مصوب ۱۳۶۷ - آیین نامه احداث، توسعه، بهره برداری و مدیریت فرودگاه های غیر نظامی را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه احداث، توسعه، بهره برداری و مدیریت فرودگاه های غیر نظامی

ماده ۱ - در این آیین نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

۱ - سازمان: سازمان هواپیمایی کشوری.

۲ - ایکائو: سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری.

۳ - کنوانسیون: کنوانسیون بین المللی هواپیمایی کشوری (کنوانسیون شیکاگو ۱۹۴۴).

۴ - استانداردها و توصیه های ایکائو: الزامات و توصیه های ایکائو که در قالب ضمایم کنوانسیون ارائه شده است.

۵ - ضمیمه شماره (۱۴) کنوانسیون: ضمیمه شماره (۱۴) کنوانسیون حاوی استانداردها و توصیه های ایکائو در زمینه فرودگاه.

۶ - دستورالعمل های مربوط: ضوابط مدون سازمان، مرتبط با موضوع این آیین نامه.

۷ - نشریه اطلاعات هوانوردی: نشریه ای که توسط یا با مجوز سازمان منتشر می شود و در بردارنده اطلاعات حاکم بر هوانوردی است و برای ناوبری هوایی ضروری می باشد.

۸ - وسیله پرنده: وسیله ای که بتواند در نتیجه عکس العمل هوا بجز عکس العمل هوا در برابر سطح زمین خود را در هوا نگاه دارد.

۹ - فرودگاه: منطقه ای مشخص بر روی زمین یا آب شامل ساختمان ها، تأسیسات و تجهیزات نصب شده که از کل یا بخشی از آن حسب مورد جهت نشست، برخاست و حرکت زمینی انواع وسایل پرنده و حمل و نقل هوایی بار، مسافر و محموله های پستی استفاده می شود و شامل انواع زیر می باشد: الف - فرودگاه داخلی: فرودگاهی که در شرایط عادی صرفاً برای انجام پروازهای داخلی تعیین شده است.

ب - فرودگاه بین المللی: فرودگاهی که دارای الزامات، تجهیزات و تسهیلاتی از جمله گمرک، گذرنامه، بهداشت عمومی و قرنطینه گیاهی و حیوانی برای پروازهای بین المللی می باشد.

- پ - فرودگاه مرز هوایی: فرودگاهی داخلی که حسب مورد با تأمین الزامات، تجهیزات و تسهیلاتی از جمله گمرک، گذرنامه، بهداشت عمومی و قرنطینه گیاهی و حیوانی، برای پروازهای بین المللی استفاده می شود.
- ت - فرودگاه ویژه: فرودگاهی که صرفاً برای کاربری های خاص از جمله آموزشی، تفریحی، ورزشی، آزمایشهای پروازی وسایل پرنده و خدمات هوایی کشاورزی استفاده می شود.
- ث - فرودگاه مشترک: فرودگاهی که هواپیماهای نظامی و غیر نظامی براساس ضوابط و مقررات مربوط، مجاز به عملیات در آن می باشند.
- ج - فرودگاه بالگرد: سطح یا منطقه ای مشخص روی زمین یا سازه که کل یا بخشی از آن برای نشست، برخاست و حرکت زمینی بالگرد استفاده می شود.
- ۱۰ - باند: منطقه ای مستطیل شکل در فرودگاه که برای نشست و برخاست وسایل پرنده تعیین شده است.
- ۱۱ - آستانه باند: قسمت شروع باند که برای نشستن وسایل پرنده استفاده می شود.
- ۱۲ - منطقه ایست راه وسایل پرنده: منطقه ای هم عرض و در انتهای باند که به منظور توقف وسایل پرنده به هنگام انصراف از برخاست تعیین شده است.
- ۱۳ - حریم باند: ناحیه مستطیل شکل محیط بر باند و منطقه ایست راه با ابعاد به شرح زیر که به منظور کاهش خطر آسیب دیدن وسایل پرنده ای که از باند خارج می شوند و محافظت از وسایل پرنده در هنگام عملیات نشست و یا برخاست بکار گرفته می شود:
- الف - برای باندهای با طول باند (۸۰۰) متر و یا بیشتر، (۳۶۰) متر از هر دو سر باند و از طرفین محور باند (۱۵۰) متر برای باندهای دارای دستگاه کمک ناوبری و (۷۵) متر برای باندهای بدون دستگاه کمک ناوبری.
- ب - برای باندهای با طول کمتر از (۸۰۰) متر، (۶۰) متر از ابتدای هر دو سر باند و از طرفین محور باند (۷۵) متر برای باندهای دارای دستگاه کمک ناوبری و (۴۰) متر برای باندهای بدون دستگاه کمک ناوبری.
- ۱۴ - منطقه ایمن انتهای باند: منطقه ای متقارن در جوار خط مرکزی باند و بلافاصله بعد از (۶۰) متری انتهای باند که به منظور کاهش خطرات و صدمات به وسایل پرنده در هنگام خروج از باند تعیین شده است.
- ۱۵ - خزش راه: مسیر تعیین شده برای خزش وسایل پرنده در فرودگاه.
- ۱۶ - حریم خزش راه: ناحیه ای که برای محافظت از وسایل پرنده در هنگام خزش و برای کاهش خطر ورود آسیب احتمالی به وسایل پرنده در اثر خروج از مسیر خزش تعیین شده است.
- ۱۷ - توقفگاه وسایل پرنده: بخشی از فرودگاه که عملیات سوار و پیاده کردن مسافران، بارگیری و تخلیه بار و محموله های پستی، سوخت گیری، توقف، تعمیر و نگهداری وسایل پرنده در آن محل انجام می گیرد.
- ۱۸ - محوطه مانور پروازی: محوطه حرکت بجز محوطه توقفگاه که برای نشست، برخاست و خزش وسایل پرنده استفاده می شود.
- ۱۹ - محوطه حرکت: بخشی از فرودگاه شامل محوطه مانور پروازی و توقفگاه وسایل پرنده که برای نشست و برخاست و خزش وسایل پرنده به کار می رود.
- ۲۰ - مسیر دسترسی: مسیر مخصوص وسایل نقلیه در محوطه حرکت.
- ۲۱ - علائم راهنما: تابلوها، نقاشی ها و اشیایی (به صورت متغیر یا ثابت) که به منظور راهنمایی و ارائه اطلاعات در محوطه حرکت بکار گرفته می شود.
- ۲۲ - بخش هوایی (ایرساید): محدوده ای در فرودگاه شامل محوطه حرکت و تجهیزات و ساختمانهای آن، مسیر راه های دسترسی و سالن ترانزیت فرودگاه که دسترسی به آنها نیاز به مجوز دارد.
- ۲۳ - بخش زمینی (لندساید): محوطه ها و اماکن متصل پیوسته در تصرف فرودگاه بجز بخش هوایی.
- ۲۴ - حریم فرودگاه: محدوده ای در اطراف فرودگاه که مشمول اعمال محدودیت ها و ممنوعیت های موضوع ضوابط و مقررات داخلی یا بین المللی مربوط می باشد.
- ۲۵ - مانع: تمام و یا قسمتی از اشیای متحرک و ثابت دائمی یا موقت که در محوطه حرکت یا حریم فرودگاه یا بالاتر از سطحی قرار دارند که برای محافظت از پرواز تعیین شده است.
- ۲۶ - تسهیلات فرودگاهی: خدمات و امکاناتی که موجب ارتقای سطح مطلوبیت فرودگاه با هدف افزایش ایمنی، امنیت، کیفیت و سرعت جابجایی بار و مسافر می شود.

- ۲۷- تجهیزات زمینی فرودگاهی: وسایل مخصوص تعمیر، نگهداری و ارائه خدمات روی زمین به وسایل پرنده.
- ۲۸- خدمات پشتیبانی زمینی فرودگاهی: خدمات مرتبط با پذیرش و سوار و پیاده کردن مسافر، تخلیه و بارگیری و سرویس دهی به هواپیماها که روی زمین انجام می شود.
- ۲۹- ارائه کنندگان خدمات پشتیبانی زمینی فرودگاهی: اشخاص دارای صلاحیت مجاز به ارائه تمام و یا قسمتی از خدمات پشتیبانی زمینی فرودگاه.
- ۳۰- سامانه مدیریت ایمنی فرودگاهی: ساختار سازمانی مورد نیاز، مسؤولیت ها، خط مشی، فرآیندها و الزامات به منظور تحقق ایمنی و استفاده ایمن از فرودگاه.
- ۳۱- نظام نامه فرودگاه: سندی شامل اطلاعات مرتبط با موقعیت مکانی، تسهیلات، خدمات، تجهیزات، دستورالعمل های عملیاتی مربوط، ساختار سازمانی و مدیریت فرودگاه مربوط از جمله نحوه اعمال سامانه مدیریت ایمنی فرودگاه که به تصویب سازمان می رسد.
- ۳۲- برنامه حفاظتی و امنیتی فرودگاه: برنامه ای که به منظور تأمین حفاظت و امنیت بخشهای مختلف فرودگاه از جمله داخل و پیرامون محوطه حرکت وسایل پرنده و تجهیزات کمک ناوبری، اشخاص، بار و محمولات پستی در فرودگاه، تدوین می شود.
- ۳۳- گواهینامه فرودگاهی: گواهینامه ای که براساس نظام نامه فرودگاه مربوط و با رعایت ضوابط سازمان، توسط سازمان صادر می شود.
- ۳۴- مالک فرودگاه: اشخاصی حقیقی یا حقوقی که براساس قوانین و مقررات کشور، مالکیت یک فرودگاه را به عهده دارند.
- ۳۵- بهره بردار فرودگاه: مالک یا شخصی که از جانب او مسؤولیت تمام فعالیت های فرودگاه را به عهده دارد.
- ۳۶- مدیر فرودگاه: شخصی که توسط بهره بردار فرودگاه براساس ضوابط سازمان، منصوب و مسؤولیت اداره یک فرودگاه را به عهده دارد.
- ۳۷- طرح جامع: سند در برگیرنده نیازها و الزامات موجود و پیش بینی نیازهای آتی ساخت و بهره برداری از فرودگاه براساس مطالعات اجتماعی، سیاسی، جغرافیایی و اقتصادی مستند.
- ماده ۲- احداث و بهره برداری از هر فرودگاه در کشور با رعایت قوانین و مقررات مربوط، مستلزم اخذ مجوز از سازمان می باشد.
- تبصره ۱- نحوه صدور، تمدید، تعلیق و لغو مجوز موضوع این ماده و یا ایجاد هرگونه محدودیت به موجب دستورالعملی خواهد بود که توسط سازمان تدوین و به تأیید وزیر راه و شهرسازی می رسد.
- تبصره ۲- سازمان موظف است شرایط بقاء و تمدید مجوز موضوع دستورالعمل تبصره (۱) را در مجوز مربوط درج و ملاک عمل قرار دهد.
- ماده ۳- ضوابط مربوط به تعیین حریم، انواع طبقه بندی، طراحی، احداث، تجهیز، توسعه و بهره برداری فرودگاه ها، توسط سازمان تدوین و ابلاغ می گردد.
- ماده ۴- سازمان در طول مدت احداث و یا توسعه فرودگاه نسبت به رعایت ضوابط و استانداردهای فرودگاهی نظارت می نماید و متقاضی نیز مکلف است همکاری لازم را در این خصوص با سازمان به عمل آورد.
- ماده ۵- مراحل اخذ مجوز احداث فرودگاه به شرح زیر می باشد:
- الف - ارائه طرح امکان سنجی و مکان یابی توسط متقاضی به سازمان شامل نکات فنی، عملیاتی، ارزیابی زیست محیطی، توجیه اقتصادی با رعایت کامل اصول پدافند غیرعامل و کاربری های مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.
- ب - بررسی طرح موضوع بند (الف) توسط سازمان و اعلام نتیجه به متقاضی (صدور موافقت اصولی یکساله یا عدم تأیید آن) ظرف شش ماه از تاریخ وصول طرح مذکور.
- ج - تهیه طرح جامع و اخذ تأییدیه دستگاه های مربوط و ارائه آن به سازمان در زمان اعتبار موافقت اصولی.
- د - بررسی اسناد موضوع بند (ج) توسط سازمان و اعلام نتیجه (صدور مجوز احداث یا عدم تأیید درخواست متقاضی) به متقاضی ظرف سه ماه از تاریخ وصول اسناد مذکور.
- تبصره ۱- موافقت اصولی موضوع بند (ب) با تأیید سازمان حداکثر به مدت یکسال و فقط برای یکبار قابل تمدید است.
- تبصره ۲- متقاضی احداث فرودگاه مکلف است ظرف یکسال پس از اخذ مجوز، عملیات اجرایی احداث فرودگاه را آغاز و براساس برنامه زمانبندی ارائه شده در طرح جامع به پایان برساند، در غیر این صورت مجوز مذکور باطل می شود.
- ماده ۶- فرودگاه های بین المللی و مرز هوایی با رعایت قوانین و مقررات مربوط، با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و تصویب هیئت وزیران تعیین می گردند.

تبصره - تأیید احراز شرایط موضوع این ماده در خصوص هر یک از فرودگاه های مذکور، بر عهده سازمان می باشد.

ماده ۷- هر فرودگاه باید متناسب با نوع کاربری و طبقه بندی آن دارای تجهیزات هوانوردی و فرودگاهی، سامانه ها و تسهیلات لازم به شرح زیر باشد:

الف - تجهیزات هوانوردی شامل تجهیزات ارتباطی، کمک ناوبری، نظارتی و هواشناسی.

ب - تجهیزات فرودگاهی شامل تجهیزات پشتیبانی زمینی فرودگاهی (هندلینگ)، اطلاعات پرواز، روشنایی و علائم کمک بصری محوطه جابجایی، برف روبی و یخ زدایی، بازرسی بار و مسافر، سوخت رسانی، دفع پرندگان و حیات وحش، پشتیبانی نجات و آتش نشانی فرودگاهی، چراغها و حصارهای حفاظتی و علائم راهنمایی حمل و نقل هوایی بار و مسافر.

ج - سامانه ها شامل سامانه مدیریت ایمنی، تعمیر و نگهداری پیشگیرانه فرودگاهی و مدیریت تنظیم جریان ترافیک هوایی.

د - تسهیلات فرودگاهی شامل خدمات مراقبت پرواز، پشتیبانی زمینی (هندلینگ)، خدمات نجات و آتش نشانی، هواشناسی، گمرک، گذرنامه، قرنطینه، مسیر دسترسی در محوطه حرکت و ترمینالی مسافران.

تبصره - سایر تجهیزات، سامانه ها و تسهیلاتی که برای انجام فعالیت فرودگاه ها ضروری می باشد توسط سازمان، به تفکیک نوع کاربری و طبقه بندی فرودگاه تعیین و ابلاغ می شود.

ماده ۸- سیاست گذاری و نظارت در خصوص نحوه ارائه خدمات پشتیبانی زمینی در فرودگاه های کشور، به عهده سازمان می باشد.

ماده ۹- تهیه و انتشار دستورالعمل های مربوط به فعالیت های فرودگاه ها با رعایت ضوابط و مقررات ابلاغی سازمان انجام می شود.

ماده ۱۰- اعمال هر گونه محدودیت در یک فرودگاه توسط بهره برداران فرودگاه که موجب تعطیلی دائم یا موقت یا کاهش حداقل پنجاه درصد ظرفیت پذیرش مسافر فرودگاه گردد، مستلزم کسب مجوز از سازمان می باشد.

تبصره ۱- سازمان مکلف است ظرف پانزده روز پس از وصول درخواست، اعلام نظر نماید. عدم اعلام نظر ظرف مدت مقرر، به منزله موافقت می باشد.

تبصره ۲- موارد غیرقابل پیش بینی و اضطراری با تشخیص بالاترین مقام فرودگاه و اطلاع به سازمان از شمول حکم این ماده مستثنی می باشد. اینگونه موارد باید به اطلاع سازمان برسند.

ماده ۱۱- الزامات مربوط به ساختار و وظایف، نیروی انسانی، تجهیزات و سایر موارد مربوط به فرودگاه ها توسط سازمان و با رعایت سایر قوانین و مقررات مربوط تدوین، ابلاغ و بر اجرای آن نظارت می شود.

ماده ۱۲- سازمان مکلف است ظرف یک سال پس از ابلاغ این آیین نامه نسبت به ایجاد سامانه جمع آوری اطلاعات مربوط به فرودگاه ها اقدام نماید.

تبصره - فرودگاه ها موظفند اطلاعات موضوع این ماده را در اختیار سازمان قرار دهند.

ماده ۱۳- مدیر فرودگاه که توسط بهره بردار تعیین می گردد باید علاوه بر صلاحیت های عمومی مندرج در قوانین و مقررات مربوط، دارای شرایط تخصصی ابلاغی از طرف سازمان نیز باشد.

ماده ۱۴- مرجع صدور مجوز فعالیت و ابلاغ ضوابط ارائه خدمات پشتیبانی زمینی فرودگاه، سازمان می باشد.

تبصره - ارائه دهندگان موجود خدمات پشتیبانی زمینی فرودگاه که تا قبل از ابلاغ این آیین نامه در زمینه خدمات مذکور فعالیت داشته اند موظفند ظرف شش ماه پس از ابلاغ این آیین نامه، فعالیت های خود را با مفاد آن تطبیق دهند.

ماده ۱۵- سازمان موظف است بر تمامی فعالیت هایی که در فرودگاه انجام می شود نظارت نماید.

تبصره ۱- بازرسان سازمان باید علاوه بر احراز صلاحیت های عمومی، صلاحیت های تخصصی و امنیتی فرودگاه ها (حسب مورد) را احراز و از سازمان مجوز دریافت نمایند.

تبصره ۲- سازمان می تواند انجام امور بازرسی و ممیزی از فرودگاه ها را به صورت کلی یا جزئی به اشخاص صاحب صلاحیت موضوع تبصره (۱) واگذار نماید. مجوز فعالیت اشخاص مذکور به صورت موقت و قابل تمدید صادر می شود.

تبصره ۳- صلاحیت های تخصصی موضوع تبصره (۱) و آموزش های مربوط به آن به تفکیک موارد توسط سازمان تدوین و ابلاغ می شود.

ماده ۱۶- فرودگاه ها قبل از بهره برداری ملزم به دریافت گواهینامه فرودگاهی می باشند.

تبصره - فرودگاه های عملیاتی موجود موظفند ظرف مدتی که سازمان تعیین می کند خود را با مفاد این آیین نامه تطبیق دهند.

ماده ۱۷- پرواز هرگونه وسایل پرنده کنترلی، مدل، بدون سرنشین، تفریحی و موارد مشابه در حریم فرودگاه، براساس ضوابط سازمان انجام می شود.

ماده ۱۸- هماهنگی بین بخش های هوانوردی نظامی و غیرنظامی در فرودگاه ها، براساس ضوابط تخصصی بهره برداری پروازی غیرنظامی از فرودگاه های نظامی و بالعکس، موضوع ماده (۷) مصوبات چهارصد و شصت و ششمین جلسه شورای عالی امنیت ملی مورخ ۱۳۸۶/۵/۱۳ می باشد.

ماده ۱۹- رزمایش ها و نمایش های هوایی با مجوز سازمان و هماهنگی فرودگاه مربوط انجام می شود.

ماده ۲۰- برنامه حفاظتی و امنیتی فرودگاه باید توسط بهره بردار فرودگاه تدوین و به تصویب سازمان برسد.

ماده ۲۱- سازمان موظف است نسبت به بازرسی مستمر در خصوص تجهیزات هوانوردی و فرودگاهی، سامانه ها، تسهیلات در فرودگاه ها و سطوح بی خطری پرواز اقدام و در صورت احراز شرایط ناایمن در تمام یا بخشی از فرودگاه ها، نسبت به محدود کردن عملیات فرودگاه و یا غیرعملیاتی نمودن آن، حسب مورد اقدام نماید.

تبصره - فرودگاه ها علاوه بر رعایت مقررات مربوط به سطوح بی خطری پرواز در داخل فرودگاه موظفند هرگونه تخلف از مقررات مذکور در حریم فرودگاه را نیز در کمترین زمان به سازمان گزارش نمایند.

معاون اول رییس جمهور - محمدرضا رحیمی

© ۱۳۹۵ حق کپی رایب متعلق به مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی ایران می باشد